

Силабус
навчальної дисципліни
Фітотерапія
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма «Біологія та здоров'я людини. Фізична реабілітація»
Предметна спеціальність А4.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
Галузь знань А Освіта/Педагогіка
Рівень вищої освіти перший

Викладач (і)	Гнатюк Віталій Васильович
Посилання на сайт	https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=1883
Контактний тел.	066-921-99-78
E-mail викладача:	gnatyukvvdpu@gmail.com
Графік консультацій	Четвер 16.00-19.00, Zoom, месенджери

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Форма навчання	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
<i>II семестр</i>					
5/150	денна	12	38	100	Залік
	заочна	8	16	126	

Опис дисципліни

Семестр: другий

Мова навчання: українська

Ключові слова: фітотерапія, лікарські рослини, лікарська сировина, заготівля, зберігання, міжпредметні зв'язки.

Мета курсу: метою викладання навчальної дисципліни «Фітотерапія» є набуття навичок з використання лікарських рослин для лікування та профілактики симптомів і захворювань, формування у студентів уявлень про головні принципи використання рослин, як природного джерела оздоровлення, відновлення організму людини.

Предметом вибіркової дисципліни є лікування різноманітних захворювань людини, заснований на використанні лікарських рослин та комплексних препаратів з них.

Зміст курсу:

Тема 1. Фітотерапія як наука. Історія розвитку фітотерапії у Месопотамії (Шумер, Вавилон, Ассирія), Давньому Єгипті, Стародавній Греції, Стародавньому Римі, Древньому Китаї, Стародавній Індії. Взаємозв'язок євразійських шкіл фітотерапії з сучасною науковою медициною (сучасна традиційна (СТ) Китайська, Тибетська, СТ Індійська, наукова медицина). Переваги та недоліки фітотерапії (рослинних ліків) при лікуванні хвороб людини. Порівняння лікарських препаратів та дієтичних добавок де застосовуються лікарські рослини, їх переваги та недоліки.

Тема 2. Хімічний склад рослин та маніпуляції з лікарською рослинною сировиною. Поняття про речовини первинного та вторинного синтезу. Вміст у рослинах фітонцидів, гормонів та вітамінів. Вміст у рослинах мінеральних речовин. Основні принципи збирання лікарської рослинної сировини. Загальні правила та способи сушіння лікарської рослинної сировини. Зберігання лікарської рослинної сировини. Токсичні речовини які можуть накопичуватися у лікарських рослинах.

Тема 3. Фітозасоби, що впливають на нервову та кровоносну системи. Антитромботичні, Антигеморагічні, Антианемічні фітозасоби та Кардіологічні фітопрепарати. Фітотерапія при артеріальній гіпотензії, аритмії, міокардиту, перикардиту, ендокардиту. Фітотерапія ішемічної хвороби серця (ІХС). Фітотерапія атеросклерозу.

Тема 4. Фітозасоби, що впливають на дихальну та травну системи. Фітозасоби, що застосовують при захворюваннях порожнини носа, горла, дихальних шляхів. Фітозасоби, що застосовуються при кашлі та застуді. Фітотерапія пневмонії та коклюшу.

Тема 5. Фітозасоби, що впливають на опорно-рухову та сечостатеву систему. Фітозасоби, що застосовують при стоматологічних захворюваннях. Фітозасоби, що застосовують для лікування та профілактики функціональних шлунково-кишкових розладів. Фітотерапія захворювань підшлункової залози. Фітопрепарати протиблювотні та ті які усувають нудоту. Фітозасоби, що застосовують при захворюваннях печінки та жовчовивідних шляхів. Фітозасоби, що застосовують для лікування інфекційно-запальних захворювань кишечника. Антидіабетичні фітопрепарати.

Тема 6. Фітозасоби, що впливають на дерматологічні захворювання. Основні принципи застосування фітозасобів та фітозборів (за вмістом специфічних лікувальних речовин) при лікуванні патологій нервової системи. Фітотерапія больового синдрому та мігрені. Психолептичні фітозасоби. Снодійні та седативні фітопрепарати. Фітотерапія порушень мозкової діяльності.

Тема 7. Протипаразитарні та інсектицидні фітозасоби. Протимікробні та антисептичні фітозасоби, що застосовують у гінекології. Патогенетична та симптоматична фітотерапія запальних гінекологічних захворювань. Фітотерапія

при порушеннях менструального циклу. Фітотерапія клімактеричного синдрому. Фітотерапія сечокам'яної хвороби. Фітотерапія пієлонефритів. Фітотерапія циститів та уретритів. Фітотерапія простатитів. Фітотерапія доброякісної гіперплазії передміхурової залози.

Тема 8. Антинеопластичні та імуномодулюючі фітозасоби.
Антинеопластичні засоби. Фітотерапія онкологічних захворювань.
Імуностимулятори.

Методи навчання:

словесні (лекція), наочні (ілюстрування, демонстрування), практичні (практичні роботи); оволодіння знаннями, формування умінь і навичок; пояснювально-ілюстративні, частково-пошукові; обговорення будь-якого питання навчального матеріалу; усного контролю: основне запитання, додаткові, індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване; тестового контролю; викладання: інформаційно-повідомляючий, пояснювальний, пояснювально-спонукаючий; навчання: виконавчий; частково-пошуковий.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Своєчасне виконання практичних завдань та самостійної роботи є обов'язковим. Відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) відбуваються на консультаціях згідно графіку.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувачі вищої освіти дотримуються правил академічної доброчесності згідно Положення про академічну доброчесність у БДПУ. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекції і практичні заняття курсу. У будь-якому випадку здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: мультимедійний проектор, інтернет-ресурси, лекційна аудиторія, таблиці, доступ до wi-fi, Moodle, Zoom.

Система оцінювання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
65-89	добре		BС (добре)
50-64	задовільно		DE (задовільно)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел:

Базова:

1. Повний атлас лікарських рослин. / уклад. Алексеев І.С. — Київ: ТОВ «Видавництво Глорія», 2023. — 256с.: іл.
2. Фітотерапія в кардіології: навч. посібник / Ю. І. Корнієвський, О. В. Крайдашенко, М. П. Красько, Н. Ю. Богуславська, В. Г. Корнієвська. - Запоріжжя : Вид-во ЗДМУ, 2017. – 470 с. URL (<http://surl.li/eiank>).
3. Сучасна фітотерапія : навч. посіб. / С. В. Гарна, І. М. Владимірова, Н. Б. Бурд та ін. – Харків : «Друкарня Мадрид», 2016. – 580 с. URL (<http://surl.li/eiani>).
4. Фармакогнозія : базовий підруч. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В.С. Кисличенко, І.О. Журавель, С.М. Марчишин та ін.; за ред. В.С. Кисличенко. — Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2015. — 736 с. ; 16 с. кол. вкл. — (Національний підручник). URL (<http://surl.li/eianz>).
5. Повний атлас лікарських рослин. / уклад. Алексеев І.С. — Донецьк: ТОВ «Глорія Трейд», 2013. — 400с.: іл.

Допоміжна:

1. Фармакогнозія : навчально-методичний посібник до семінарських занять та самостійної роботи для молодших спеціалістів з фармації на курсах підвищення кваліфікації (ТУ) зі спеціальності «Фармація, промислова фармація» / О. К. Єренко, Т. В. Хортецька, Г. П. Смойловська. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2020. – 124с. . URL (<http://surl.li/eiaoo>).
2. Фармакологія: підручник / І.В. Нековаль, Т.В. Казанюк. – 4-е вид., виправл. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 520 с. URL (<http://surl.li/eadxс>).
3. Фармакогнозія з основами біохімії рослин Підруч для студ вищ фармац навч закл та фармац ф-тів вищих мед навч закл III—IV рівнів акред (2-е вид) — X Вид-во НФаУ, МТК-книга. 2004 — 704 с.
4. Лікарські рослини. Енциклопедичний довідник / Ред.. А.М. Гродзінського. – К. : Українська енциклопедія, 1992. – 543 с. . URL (<http://surl.li/eians>).
5. Фармакогнозія. Лікарська рослинна сировина та фітозасоби / За загальною редакцією професора П.І. Середи – Вінниця: Нова книга, 2006 – 352 с. URL (<http://surl.li/eiaod>).

15. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <http://library.bdpu.org/>
2. Сайт БДПУ <https://bdpu.org.ua/>
3. Інші сайти: Вільна енциклопедія <https://uk.wikipedia.org>
4. Етичні кодекси. URL: <http://e-csr.org.ua/my-list> .
5. Енциклопедія сучасної України. URL: <https://esu.com.ua/> .